

عنوان مقاله:

الواح زرین فام کاشان در اواخر سده نهم و نیمه اول سده دهم هجری

محل انتشار:

فصلنامه پژوهش های علوم تاریخی، دوره 12، شماره 3 (سال: 1399)

تعداد صفحات اصل مقاله: 26

نویسندگان:

محمد مشهدی نوش آبادی - استادیار گروه ادیان و فلسفه دانشگاه کاشان

محمدرضا غیاثیان - استادیار گروه مطالعات عالی هنر دانشگاه کاشان

خلاصه مقاله:

اگرچه کاشان در عصر ایلخانی یکی از مهم‌ترین مراکز تولید کاشی‌های زرین‌فام در جهان اسلام بود، از نیمه سده هشتم هجری این صنعت در این شهر دچار رکود شد. پس از آن، از اواخر سده نهم هجری مجدداً شاهد رواج ساخت کاشی‌های زرین‌فام در کاشان اما با فرم و محتوای متفاوت هستیم. این زرین‌فام‌ها کاربردهایی نظیر لوح مزار، محراب و وقف‌نامه دارند و بیشتر معطوف به افراد و مراکز محلی در کاشان و اطراف آن است. در این مقاله پانزده نمونه از این کاشی‌ها که در خلال سال‌های ۸۸۳ تا ۹۶۷ هجری تولید شده‌اند، معرفی می‌شود. تصاویر آنها از منابع مکتوب مانند آثار پژوهشگران و کاتالوگ حراجی‌ها و موزه‌ها و مطالعات میدانی به‌ویژه در محل اصلی تهیه شده است. این نوشتار با بهره‌گیری از جستجوی میدانی و مطالعه کتابخانه‌ای، ضمن معرفی دو لوح زرین فام ناشناخته، برای اولین بار به بازخوانی محتوا و انتشار تصاویر تمام نمونه‌های شناخته شده پرداخته و بررسی می‌کند که این کاشی‌ها به لحاظ فرم و صورت چه ویژگی‌هایی دارد؟ و محتوای این الواح چه ارتباطی با باورهای مذهبی مردم ایران، به‌ویژه کاشان در آغاز عصر صفوی دارد؟ نتایج نشان می‌دهند که زرین‌فام‌های این دوران تابع فرم و شکل کلی تقریباً یکسانی هستند و محتوای آنها تحت تاثیر باورهای شیعی و محوریت صلوات بر چهارده معصوم است.

کلمات کلیدی:

لوح مزار، محراب، صلوات کبیره، زرین فام کاشان، هنر شیعی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1211589>

